

Előfizetési ár:
Vidéken: Helyt:
 Évnyegyedre 2 f. 50 kr. | Évnyegyedre 2 f. 24 kr.
 Félévre . . . 5 f. 40 kr. | Félévre . . . 4 f. 48 kr.
 Eladás egyes számonként nines.

HETILAP

Hirdetések és magánviták:
 Hirdetések és magánviták minden izbeni beiktatásnál még 10 kraj. mond sora 3 p. kr., a bélyegdíj számtantandó.

Az iparvilág, tudomány, művészet és szépirodalom köréből.

A lap beltartalmát illető minden levél a SZERKESZTŐSÉGHöz czímezendő, anyagi ügyeit vagy hirdetések tárgyazó pedig a KIADÓ HIVATALHOZ.

Bérmintetlen leveleket csupán rondes levelezőnkől fogadunk el. Kéziratokat nem küldünk vissza.

Megjelen e lap jelen írvny alakjában minden szerdán és szombaton déiben.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS A

HETILAP

april — júniusi évnegyedére.

Vidéken: évnegyedre . . . . . 2 f. 50 kr.
 Helyt: . . . . . 2 „ 24 „
 Előfizetéseket helyt elfogad a Stein és Tilsch könyvkereskedése, vidéken minden cs. kir. postahivatal.

Az előfizetéseket tartalmazó levelek bérmintestendők.

Hogy lapunk szétküldése pontosan történhessenék, a megrendeléseket mielőbb megtenni kérjük.

Egyszermind ki kell jelentenünk, hogy a jelen évnegyedről teljes számu példányokkal többé nem szolgálhatunk.

Tartalom:

Ipar. II. — A tehének meoldósége. — Gazdasszonyoknak valók. — A török birodalom. — Aranybányászatunk történetéhez. — Levelezés: B. Hunyad. — Hírfüzér. — Tárca: Nemz. színház. — Vegyesek. Lárifárik. — Piaczi árak. — Hirdetések.

Ipar.

II.

Ha elismerjük, hogy az emberi törekvés nemes czélja abban van kitűzve, hogy e földön az emberi jólétet munkálja, az élvezetet szaporítsa, s a nyomort kevesítse, hogy megelégedést termő növényeket ápoljon, s a boldogtalanság burjánjait gyomlálja, ugy e gazdaságos czélra vezető eszközök mindenikét ugy kellene tekintenünk, mint a gondviselés jótékony ajándokát, és tárt karokkal kellene fogadnunk.

A mely népek az ipar s jelesen a műpar áldásait megragadták, jólétben magasan állanak, és mi nem bírjuk kezünket a jólét ezen hatalmas emeltyje után kinyújtani!

Azt mondják, az indiánok azon maximával tartanak: jobb menni, mint futni; jobb állni, mint menni; jobb ülni, mint állani; s végre jobb heverni, mint ülni. Lehet, hogy köztünk is nem egy van, a ki ezen maximával tart; de fajunk geniusát sérteném, ha az indolentiát nemzetünk természettől öröklött általános tulajdonának állitanám.

Az ember maga is anyagból áll, az anyag pedig nyugalomra, helytállásra törekszik; de van egy erő, mely a tehetetlenség, a viscerntia e hatalmán diadalmaskodni tud, s ez — az akarat ereje. Hogy a magyar a jó, nemes és üdvös iránt nem csak fogékonyasággal, hanem azok létesítésére akarattal is bír, azt senki kétségbe nem hozván, támogatására nines miért szót vesztegetnünk.

Honnan van hát, hogy iparát viruló életre deríteni eddigelé nem bírta?

A ki a magyar nemzet életviszonyaiba nem avatott, szellemével nem ismeretes, meglehet azt hiszi rólunk, hogy mi a népek szerencsését csak ott hiszszük lakozhatónak, hol ügyesség — ismerethány, hasztalan, eredmény nélküli munkásság ütök fel sátraikat; hol egyik helység lakói nem járulhatnak a nélkül

a másikhoz hogy az utak sarába félig el ne sülyedjenek; vagy hol jobbágyok serege környezi a vagyonosabbat. S meglehet ebből akarná megfejteni, hogy hazánk természetadta terményeit miért nem akarja az ipar pallérozó kezei közé venni. Azonban e vád a közel-múlt eseményei után semmi nyomattal sem bírhatván, az abból vont következtetésnek is magában össze kellen omlania. Valóban a baj okai egyebütt keresendők. Koránt sem akarjuk állítani, mintha iparunk kopárságára hazánk statusviszonyai hatással ne lettek volna; de hogy a baj főoka mind e mellett is más egyében rejlik, arról is meg vagyunk győződve.

Ha őszinték akarunk lenni, békell vallanunk, hogy a régibb taunderszer szerkezete mellett iskoláink nem eszközölhetek teljes organicus kifejlődést nemzeti testünkben; képezett egyéneket a lélek pástrolására, az élet védelmére, s a vagyon oltalmára, de a vagyon teremtésére képezni ki az ifiat nem tartozott körébe.

Honnan jött az, hogy csaknem minden iparvállalat hazánkban, mind a mellett, hogy felkarolására, ápolására elég hazafi akarat nyilvánult és zseb nyitott meg, pangásra jutott vagy épen megbukott? onnan mert régebbi iskolai rendszerünkben a természettudományok elhanyagoltván, azoknak alapján műtani szakismerettel nem fegyverkezhetünk fel magunkat s vállalatunk vezetését legtöbbször rossz akaratu idegenre voltunk kénytelenek bizni, a kinek eljárása milyenséget még csak megitélni sem bírtuk. Megesalhattak, mert nem értettünk a dologhoz.

Honnan van az, hogy azon valóban tömérdek pénz után, melyet vagyonosabb hazánkfiak javított vagy ujonnan feltalált eszközökért adtak és adnak ki, oly kevés munkakímélő eszköz tudott hazánkban meghonosulni? onnan, hogy régebb a real-tudományokat iskoláink mostohán kezelve, embereink nagyobb része nem bírja az alapot, mire valami újat lehessen építeni.

A magyar faj természetes észtehetségei tekintetében egy nemzet előtt sem szégyenelheti magát. S hogy eddigelé művelt gépész-szé e tudományos műparossá mégis oly kevés magyar vált elannyira, hogy sokan még azt is merik rólunk állítani, mintha magyart isten csak a kardra, politika és mezei életmód mellé teremtette volna, ez hiányos nevelésünk, a reáltudományok elhanyagolásából eredett.

Azonban e baj még a martius előtti időkben fel lön ismervé, s orvoslásár: itt ott nevezetes lépések történtek; az új iskolai rendszer pedig általános orvoslást velt czélba. Mi lesz az eredmény? erre csak a jövendő felelhet.

Azonban a jövendő sorsa szemeink elől rejtve van. Lehet, hogy hazafi tanodáink legnagyobb részét a körülmények kényszere az ugynevezett „nyilvános“-ság teréről leszorítandja, s meg kell elégedniök az egyszerű „magán“- epithetonnal. Hogy jótékony hatásuk által ekkor is a hazának, az illető felekezeteknek sikeresen használjanak, feladataik megoldására módosított irányt kell követniök. S mi lehetne ezen irány más, mint a real tantárgyak erőteljes felkarolása által oda mivelni

a nemzet jövő reményét, a kezeikre bizot ifjuságot, hogy mivel, a természet titkaiba avatott egyházi hivatalnokokon kívül, okszerű józan gazdák, tudományos iparosok, felvilágosult szorgalmas kereskedők, életrevaló szakmivelt technikusok, az ország szükségéit felismerő s jövdelemforrásait megnyitani, szaporítani képes honpolgárok, hazájok kincseit, szépségét és becsességét ismerni, méltányolni, szeretni tudó hazafiak legyenek.

A gyermekekkel meoldított hazafiaknak át kell látniök, hogy a humanisticus irányu tanulmányok után várható kenyér a mi számunkra sem nem bő, sem nem varázserejű. Azon pálya, melynek kapuihoz a jogtudományok vezetnek, sokkal inkább megszőkült, hogy sem arra vonatkozólag vermes igényeket ápolhatnánk magunkban. Aztán ezen a mezőn a kegynek is széles játéka van. De azon pályamezőn, melyhez a realismeretek vezetnek, egészen mások a viszonyok. Igen szépen és találólag mondá valahol Charendon: „a realismeretekben a bölcsesség követ teszi tulajdonává az ember, a mi által nem csak az érzeket, hanem még a köveket is arannyá lehet változtatni; ez által minden ellenséget legyőzhet, sőt még a szerencsét is rákényszeritheti, hogy a bőség szaruját megnyissa; az ily ember ezer nyelven beszél, ismeretessé, becsessé válik bármely országban és bármely népek közt.“

Világért sem akarjuk a tudós irányu nevelés foatosságát kisebbíteni, örömezt elismerjük az álladalmokra, emberiségre vonatkozó jelentőségét, de hogy mégis azt ohajtjuk, mikép ifjuságunk jelentékeny nagyrésze részessüljön practikus irányu nevelésben, ezt specificus körülményeink, hazai viszonyaink tekintetéből tartjuk szükségesnek. Fajunk, mely oly sokat küzdött a jogok mezején, mely szellemi erejének nagyobb részét e téren használta el, míg magát mindenből kiforgatta, practikus irányu nevelés által, realismeretekkel fölgyervekezve hazájának még szép jövőt hódíthat meg.

Iskoláink ugy is, a mint jelenleg működnek, a reaktanodák hiányát némüleg pótolják; ha pedig a körülmények ugy hozandják magukkal, kell, hogy realiskolákká váljanak. Ifjuságunk jövöje ekkor tán még szilárdabb alapra leend fektetve; a közjólét termőföldje gondosabban, jobban mivelve a gyümölcsözésre.

Hogy eddigelé birtokosaink kevés kivétellel a mezei életben gyönyörét nem találta, hogy gazdaszatunk gyarló állapotban maradt, hogy iparunk semmiképen nem tudott felerősödni, hogy kereskedésünk jelentőséget nem tudott magának kivívni, hogy aránylag szerfűlött sok jogásznunk és kevés technikusunk váltott, szóval hogy nemzettestünkben aránymentés kifejlődés nem eszközödött, annak oka abban rejlett, mert nevelésünk a realismeretek hatalmát nem tudta kezünkbe adni.

Az orvos ha fölismerte a bajt, a gyógyítás rendszerét könnyen el tudja intézni. Ha erősen meggyőződünk az iránt, hogy nemzettestünk halálóssa is válható hajban szenved, s e felett még a könnyítő gyógyszer is ismerjük, akkor csak elhatározott erős akaratra van szükség, s a felülülésnek csalhatlanul bé kell következnie.

A tehének meddősége.

A közelebbi években Europa nagy részében azon feltűnő tapasztalatra jöttek, hogy aránylag igen sok tehén marad huzamos időre meddön. Ezen eset némely vidékeken oly gyakran előfordult, hogy a haj csaknem mint járovány látszott uralkodni.

A haj okát csaknem mindenütt a bikákban keresték, kivált azon esetekben, midőn a tehén gazda tehénét más magánosak vagy a község bikájával folytattatta meg. Azonban további nyomozás és figyelés következtében kintunt, hogy az oly gazdaságokban is, hol istállózás mellett tartanak saját bikát, még pedig minden 15—20 tehén után egyet, az utóbbi években a tehének meddön maradása jóval gyakrabban előfordult, mint a korábbi években.

Általános tapasztalati tény az, hogy a nevezési képtelenség a him állatoknál sokkal ritkábban fordul elő, mint a nőnemnek meddősége, s ennél fogva a meddön maradás oka sokkal inkább a tehénekben keresendő, mint a bikákban.

Hogy tehát a fűtés kedvező eredménnyel legyen összekötve s a várt eredmény nál biztosabb legyen kiváltképen a tehénekre kell főgondot viselni. Oly esetekben, midőn a tehén nem járna a bikával, mint télen át, vagy a hol a bikát nyárban is istálozzák, a tehénét mindig csak akkor kell bikához vinni, mikor az valóságilag folytathatná. A tehének ezen hajlamát nyugtalanságukról, mely, bikához hasonló hőgészkéről, az étlenségéről, gyakori vizeléséről, mikor gyakran még valami, néha vérrrel vegyült, állású nyálka is megy el, a tejelés megszakításáról stb. könnyen megismerhetni. Azonban ezen jelek némely tehénknél oly gyenge mértékben mutatkoznak, hogy a fűtési hajlam nem tűnik szembe, tehát a kedvező alkalmat elszalasztják. Epen ezért a jó gazda tehénei állapotát gyakran és szorgalmasan megvizsgálja, hogy egyebek mellett a folytatási időt is helyesen meghatározhassa.

Igen sok tehén, ha jól van tartva, az ellés után már négy hétre bika után jár, s ha ekkor megfolyathatik csaknem bizonyosan borjut kap. Azonban ezen eljárás nem mindig helyes, mert ez által a tehén tejelősége romlik s maga az állat gyengül. Legjobbnak és czélszerűbbnek bizonyult be azon eljárás, hogy a kis borjus tehéneket az ellés után csak a második vagy harmadik hónapban bocsátják bikához, hogy eképp egy esztendei köz után borjuzzanak.

Néha bizonyos tekintetekből a tehéneket nem bocsátják bikához, hogy folytatási hajlamát mulasztja el. Ez egy párszor megtörténhetik kár nélkül, de ha többször történik, többé a tehén nem kapnak oly biztosan borjut; minthogy némelyeknél ezen állati ösztön nem mutatkozik, másoknál pedig igen is gyakran mutatkozik a nélkül, hogy borjut kapnának.

Ha a tehén a bikával nem áll meg, hanem nyugtalanodik, ide s tova csap, a folytatásnak nincs ideje; ily alkalommal megkötni vagy erővel helyben tartani a tehénét, csak káros eredményű eljárás. Ha eszközölhető, legjobb a tehéneket naponta a bikával kibocsátani; mi alatt azonban korántsem azt kell érteni, hogy a nálunk divatozó mód szerint együtt napozzanak és éjelezenek, a mely eljárás bizonytalan eredményű, tehát káros.

A meddőségnek második oka abban rejlik, hogy a tehének vagy igen soványok, vagy igen kövérek. Egyik épen oly káros, mint a másik. Az első esetben tápszer-javításra, az utolsóban annak szükítésére van szükség.

További oka a tehének meddőségének a bikák rossz tartásában is keresendő.

A helységi bikák teletetésére vonatkozólag nem lehet eléggé roszalni azon közönséges szokást, hogy a helység bikáját annak adják teletésre, a ki legolcsóbban felvállalja. Az ilyen aztán természetesen nem sokat gondoskodik az állat jó és erőteljes tápszeréről s az

egészségre oly nélkülözhetlen tisztaságról; ha szalmával vagy rosz szénával is, ha ganéban fetrengve is, csak hogy kitéljen, mit bányázza. Hogy aztán az ily erőtelen magbikának az ivadéka is erőtelen, azt könnyen gondolhatni. Ezen erőtelen ivadékból még erőtlenebb tehének és magbikák fognak származni s a marhák hovatovább mindinkább elfajzani. Ily eljárás mellett aztán a tehének meddőségének oka sem nem a tehénekben, sem nem a bikákban keresendő. hanem egyenesen a gazdak hanyagságában.

Ha a helységek bikáikat oly helységi tagoknak adnak egész évi gondozása alá, a kik kintünő jó marhatartók, a kik a jól-tartás eszközeivel és módjával bírnak, a kik a marhat mindenkor jó veleében részesültek, akkor a tehének meddön maradása ellen nem lenne oly gyakori a panasz.

Gazdasszonyoknak valók.

A tojást sokáig elartani. Ismeretes dolog, hogy az augusztusi tojásokat legtovább lehet elartani. Azonban más időbeli tojásokat is el lehet rakni, ha az ember lehető legfrissebbeket keres; e végre gyertya elébe kell tartani, s ha a tojás nagyon világos, s líkacsai és léghőjaga nagyon kicsinyek, jele hogy fris; másként nem érdemes elrakni. A fris tojásokat egy edénybe kell tenni hegyökkel lefelé, míg az edény egészen megtelik. Ekkor égett és oltott meszet kell annyi vízzel fölkeverni, hogy edénybe kell tenni, melyet miután megisztult, a tojásokra tölt az ember, úgy hogy egészen elborítsa. Ez megtörténvén, vagy olajat kell feljűl rá tölteni, vagy az edényt légmentesen elzární. — Másik módja a tojás-elartásnak a következő: Az ember tömött, de lágy irópapírból alkalmas szeleteket vág, s minden tojást külön bele bonyolít, a végét befacsarván, hogy minden léget kizárjon. Aztán szekrénybe, vagy fazekakba helyezve szellős, száraz helyre kell tenni, s hónapokig megforgatni. — E két mód szerint három negyed évig is el lehet tartani a tojásokat; a mi a fáradságot megérdemli, ha megdölgünk, hogy mily drágák télen a nyáron különben olcsón bevásárolható tojások.

A tojást elküldeni. A szénába rakott olyan tojások, melyeket távoli helyekre küldve, ott még ki akarnak költetni, sokkal jobb állapotban maradnak, mint akármely másba elhelyeztetek. Sőt megtörtént, hogy a szénába rakott tojások közül egy sem maradt zápon, míg a polyvába tett szálitmányból egy sem költ ki.

Ez etet csinálni gyorsan. Egy kupa hort ugyanannyi vízzel fél kell elegyíteni, s ebbe 6 lat fris barna kenyeret tenni, felrázni s a legnagyobb naphőségre helyezni; néhány nap múlva már jó ezetet lehet belőle leszűrni. Télen kemence-melegnél kissé több idő kell reá.

A török birodalom. *)

Magyarok.

A roppant török birodalomban magyarok is számos laknak, névszerint Moldvában 65,000 ezer, Oláhországban 5000, s így összesen 70,000 lélek. Ezek Bukarestben néhány száz főből álló reform. egyházat kivéve, mindnyájan romai katolikusok, és Moldvában 15 jebáni és 70 főkegyházat bírnak. Ezelőtt még sokkal számosabbak voltak a magyarok Moldvában, de mivel egyenesen a romai szent székétől függvén, innen csupa olasz missionariusokat kaptak, kik a nép nyelvét nem tudák, s így tanítói is képtelenek valának. — eloláhosodtak, s nyelvükkel együtt vallásukat is elveszték. Most magyar minorita szerzetesek látják el a magyar hivatelt.

Némelyek úgy vélekednek, hogy a moldvai magyarok mind Erdélyből, névszerint a székely földről származtak ide; de hibásan.

*) Fényes E. „Török birodalom leírása“ című művéből.

Mert a moldvai magyarokat két felekezetre lehet osztani. Az első felekezet, t. i. a csángó-magyarok, számszerint 20,000-en. még az őz magyaroktól és ezek rokonaitól a kunoktól veszik származásukat. A második felekezet, számszerint 45,000-en székely ivadékok. Ugyanis tudjuk, hogy őz apáink az Etelközben sokáig laktak, mielőtt Magyarországra költöztek volna. Az Etelköz pedig ott volt, hol most Moldva, Beszarabia, s Oláhország déli része fekszik. Később a kunok állítottak itt hatalmas országot; s bár ezek is több ízben nagy csapatokkal beköltöztek Magyarországra, mindazáltal többen ott maradtak, s a kunok nyomát egész I. Lajosig folyvást nyomozhatjuk Moldvában, miglen a havasokból leözönölő oláhok által tulszárnyaltatván, függetlenségüket lassanként elveszték.

A székely-magyarok később vándoroltak ki Moldvába. Először is Mátyás király a huzsita magyarokat és székelyeket Moldvába száműzte. Majd János Zsigmond és Báthory István erdélyi vajda alatt, ki a székelyek szabadságait érzékenyen nyírálá, sok székely inkább Moldvába költözött, mintsem szolgaságba, jobbágyaságba essék. De több székely elhagyta hazáját s Moldvába szökött Maria Theresia uralkodása alatt 1760—1780 közt. Okot adott e nagyszerű kiköltözködére a végörkatonaság felállítására a szabad székelyeknek.

A csángó vagy kun-magyarok. és a székely-magyarok közti különbséget Moldvában most is sok részben meg lehet ismerni. Így először Moldvának azon vidékeit, melyeken kun maradványok csángó magyar név alatt léteznek, az oláhok „Comaniának“ nevezik. Másodsor kun, s a többi magyaroktól különbözőt osztályra mutatnak a régi bojár levelekben előforduló vezetéknevek, mind: Hideg, Szarka, Róka, Santa, Körös, Csalán, Sipos, Kancsal, Kádár, Güze, Agaras, s t. effélék; midőn ellenben a későbbi székely magyar telepek vezetőnevei többnyire keresztnevekből vették, például: István-József, Gergely-János, stb. Harmadsor kun eredetre mutatnak a Bákó mellett ma is látható kunhalmok, melyekről szöbéli hagyomány után a csángók beszélik, hogy ott eldödeik az isteneknek lovakat áldoztak. Negyedsor mindenek felett törzsközs kun származást igazol az, hogy a csángó magyar helységek közül némelyek, u. m. Bákó, Klezse, stb. még ma is örökös joggal bírják földjeiket, holott a többi magyar és moldvai alattvalók, kivéven egy két falut, melyeket hihetőleg hajdan kunok laktak, de eloláhosodtak, jobbágyi sorsban vannak.

A moldvai magyarok öltözetben, szokásokban, életmódban sokat elajátítottak a közölk lakó oláhoktól; mindazáltal vannak nekik a moldvánoktól eltérő saját tulajdonságaik, szokásaik, jelesen:

1. A munkásság, melynélfogva, midőn a lomha oláhok pítát, málét rádgnak, ezek buzakenyeret is esznek. És midőn azok még alruháikat is gyapjuból hordozzák, ezek kender, len, gyapott szöveteiket viselnek, melyek általuk készítettnek. Midőn azok porban üldögélve esznek s alusznak is, ezek székelyeket, asztalt, divánt használnak; s zval ezek mindenben tehetősékek. Innen vehette a bojár közmondatt is eredetét: „Egy magyar tíz moldván“.

2. A vendégszeretet. Ezt a moldvánokban sem tagadhatni, mert az oláh is kész megosztani falatját az idegennek. Azonban őket sokkal felülmúlják a magyar telepek, különösen a csángók, kik kivált a magyar vándor az utról is behívják hajlékukba, mondván: „Jöjjen be lelkesémm! megbédelem,“ s miután megvendégelték, magok köszönik meg: „Az isten fizesse meg a Krisztuskának“ szavakkal.

3. A nemzeti összetartás, melynélfogva, ha valaki közülök törvénytelen tettei miatt fogságba jut, ők azért az illető előjáróság előtt kezkeskednek, s a vétkest magok feryítik. A kivettelt adót egymás közt elintézik. Egymást segítik, látogatják, vigasztalják.

4. A külső és belső tisztaság. Ez oly tulajdona a moldvai magyaroknak, hogy ha az utazó egy házkörbe betekint, s azt esnosan találja, ha lakóit nem látja hallja is, bátran magyarokra számíthat. A belsőre elég legyen azt mondani, hogy a magyarok nem ismerik az oláh „csugubinát“ (kerítő); sőt nevendékeiknek a szülői jelenlét kívüli társalkodást is tiltják.

Egyébiránt a naponkénti együtt társalkodás, a moldvánoknál szintugy, mint a magyaroknál, közönséges és egyetlenegy mulatósággá tette a minden vendégfogadó előtt, kevesebb vagy nagyobb számmal létező, ülésekkel ellátott, de sokszor nyakát törő hintát. A táncz öltözete s más egyéb szokásokban is a moldvánokat utánozzak. Nem követik az oláhok a menyasszony megkerésében. A kérék az oláhoknál peccitoriknak nevezetnek. Ezek többnyire a Dragos vadászjáróli hagyományból kezdik beszédüket: Ők is vadat keresnek, melyet a leány lakhelyéig nyomoztak; s habár szokás szerint, a szomszédba utasítanak is, sürgetik megmutatását. Most a szülők egy foszlány öltözetű vén doroztyát vezetnek elő, kit azonban a kérék elfogadni vonakodnak, mert az övék: arany haja, súlyos szemü, gyöngy fogu, cseresznye ajku, hatyu nyaku, a nap és holdnál tündöklőbb arczájú, stb. Végre előhozzatik a lehetségesen felipe-rezett vad vagy is leánya, megtörténik a gyűrűcsere, s ezt követi a sok, de semmi nevezetes szereltartású nősülés. — A magyar ifjak szülőknek és rokonainak tanácsadását követik a nősülésben. A szülők mintegy előre kiszemelik nekik a jövendő nőt, de mindenkor magyart.

A moldvai magyar nyelv, némely tájszavakat kivéve, nem különbözik a magyarországi nyelvtől, csak hogy a moldvai székelymagyarok kiejtése az erdélyi székelyek, a csángó magyaroké pedig a palóczok kiejtéséhez hasonlít.

Aranybányászatunk történetéhez.

Erdély, Europa legaranygazdagabb országa, még mindig ontja aranyát, noha a legrégibb idők története is bizonyítja, hogy itt e nemes érc utáni kutatás soha sem szűnt meg. Nem csak a föld keble, de a folyók, patakok s magok azon hegyi vizek, melyek esőzésekkel erednek, aranyat hordanak. Az egész évi aranytermelés 2500 márkára megy, melynek felét mosis által nyerik, s e mellett az elvasztásnál még 5000 márká ezüst marad fenn. Abrudbánya 22 bányájához a jelen évben egy újat kezdének, s munkaközben egész váralanul egy régi hajásra akadtak, a mely ugy látszik a rómaiaké volt, s ellenséges betörések hagyják oda, mert fával el volt torlaszolva s oly ügyesen betöltve, hogy szá-jára nem lehetett volt akadni. A kénvirággal bevont, különben ép fák elhordása után a földön egy csomó tabula cerea-ra s a sziklába vágott tűzhelyre találtak, melyen még hamu és szén volt. E táblákból a pesti nemzeti muzeumnak nem rég 9 darabot küldtek, de oly rossz állapotban, hogy igen bajosan lehetend a latin dőlthetűs írásból valamit kivenni; mert e táblákat a portóli megfizetés végett egy tudatlan emberre bízták volt, a ki egész sorokat letörölt, s elég ügyetlen volt a meg-nedvesült táblákat a kemenczénél szárasztani, mi által a viasz lepattagzott. Azon rómaiak kétség kívül e táblák által tulajdonosi jogukat akarák bebizonyítani, ha nekik vagy maradékaiknak sikerült volna valaha visszatérni, a mi nom történt meg.

LEVELEZÉS.

B. Hunyad mart. 5.

Városunk egy sajtóságos belkormányzás-sal bír; mielőtt ezt körülményesebben meg-fejteném, jelenleg csak annyit említek meg, hogy itt az ugynevezett urak (tehát a hogy

szokták mondani, az intelligens rész) a várost illető belkormányzásból, tanácskozáskból merőben kívánnak rekesztve; s tán épen ez az oka annak, hogy a kormánynak sok üd-vös, a nép javára célzó rendeletei teljese-désbe nem vétetnek. Hol lenne nagyobb szük-ség az árvák felügyeletére, az árvai javak pontos kezelésére, mint B. Hunyadon, hol egy megrögzött rossz szokás szerint az árvákat s azoknak javait egy-egy atyafi szokta kezelni számadás nélkül; mégis a kormány rendelete szerint árvai bizottmány máig sincs Hunyadon!

Hol esnek élénkebb héti és országos vá-sárok, mint B. Hunyadon, különösen a gabo-nára nézve, mégis vásárhírú ritkán van; így a palinkafőző zsidók gyakran még a határon szerföltött megdrágitják, s a szegény ember szájból kivesszik a napi élelmet, fölpénze-zvén a vásárra hozandó gabonákat s más ter-mékeket. sat. sat.

De térjünk más tárgyra.

Elmult a farsáng s vele együtt tánczvi-galmaink is; az utolsó bál febr. 23-kán tar-tatott meg a Garai-árvák javára; e tánczest-vély jó kedvvel fűszerezve elég népes volt; mi ugyan nagyobb pártfogást vártunk volna ily országszerte tudva lévő jótékony czél-fel-segállításra, különösen vidékünkötől; na de kö-szönet az árvák nevében ennyi pártfogásért is, mert ha bár még bizonyosan nem tudjuk is, de hozzávetőleg díszekedve emlíjük meg, hogy 50 prtot fogunk küldeni az árvák számára.

Itt a szerencsétlen esetek egymást érik. B. Hunyad és Zentelke közt a minap egy ö-reg ember találatot megfagyva a hóba, hi-hetőleg az italtól nagy melege lévén, magát hűteni szándékozott.

Sárvásáron innen az országúton egy ré-zszeg kocsis a szekérről leesvén, a kerék min-den kímélet nélkül a fején keresztül ment, melynek következtében meghalt. Még az ér-zéketlen tárgyak is büntetik a részegséget.

C. s.

H I R F Ū Z É R.

Kolozsvár mart. 24-kén.

** Rom. kath. püspök Hajnald Lajos ur ő exelja, néhány napot városunkban mulatott, hol legfelsőbb kinevezés következtében, f. hó 22-kén a belső titkos tanácsosi esküt herczeg főkormányzónk ő magassága kezébe, a váro-sunkban mulató négy b. titk. tanácsos jelen-létében, ünnepélyesen letette.

* Időnk nem akar tavaszias lenni; alig telik el nap, melyen szépeink martiusi havat ne gyűjthetnének. Brassóól hasonlót irnak. E hó 20-kán ott is egész vidék téli öltönye-be burkolta magát. Hogy ez időjárás a ta-vaszvetést akadályozza, érthető. Azonban Nagy-Váradon túl jó időnek s útnek kell lenni, mert mind a gyorskocsi, mind a posta elég pon-tosan érkeznek.

* Emlegettük volt, hogy Deutsch Móríc ur felsőbb engedély mellett szépirástaní-tási iskolát szándékozik felállítani. Most mint bizonyost irhatjuk, hogy ez iskola jövő hó elsején megnyílik. Deutsch ur kisdedová Herdina Gáspár urral fogott kezét, s az iskola az óvári ovodában lesz. Tanításra csak 7-k évüket elért leánygyermekeket vesznek fel, s a német, latin folyó íráson kívül a mesterségesebb betük írására, valamint a gyors-írásra is tanítják. Ezen kívül oktatást nyernek a tanítványok a rajz különféle nemci-ben, ideértve a női munkákhoz kívánt min-ta-rajzolás is, ugy hogy ez intézet egy-szersmind rajziskola lesz. A tanítás ugy fog feloszlaní, hogy míg a tanítványok egy része írni tanul, a másik rész egy külön szo-bában a rajzban vesz oktatást, a mely idő a-latt H. ur neje fog a gyermekekre felvigyázni. A tandíjt soknak nem mondhatni; havonként 1 frt, s e mellett az intézet tulajdonosi a valóban szegény gyermekeknek ingyen adnak oktatást az említett tárgyakban.

— Gr. Fáy István felszólítá Rossinit, hogy Magyarország számára is írjon a Stabat ma-terhez hasonló zeneművet. A hirneves maes-tro azt felelte: „ő korán fogott az íráshoz, tehát korán abba is kelle hagynia. Magyar-hont azonban mindig szerette, s a tokaji bor most sem hiányzik asztaláról a mikor csak lehet.“

— Egy időben azon hirt kezdék hinni, hogy a jelenlegi pápa egykor francia szol-gálatban volt mint katona. Ő szentsége köze-lebről egy francia utazót felhatalmazott e hirt megczáfolni.

— Pesten egy új iparág keletkezik. A tájékhulladékokból egy új anyag vegyítésé-vel oly massapipákat készítenek, a melyek haj-szára hasonlítanak a valódi tájékpipákhoz, s ép oly erősek és jól ki lehet dohányozni.

— Bécsben egy műlovar-társaság igen nagy tetszés közt működik, s rendkívüli mu-tatványokat ad. Közlebről három valóságos struczmadárral a struczvadászatot mutatá.

— Nogradmegyében meg van tiltva a szü-lőknek, hogy iskolába járni tartozó gyerme-keiket marhaörszere használják.

— A megnyílt dunagözhajózás kitünő for-galmat tanusít, különösen teherszállításokban.

— Az új keresk. és ipartörvény terve már minden kamarához meg van küldve, hogy arra véleményt adjanak. A ter. 382 §-ból áll, s minden lehető esetre hoz szabályt.

— Örömmel sietünk közleni a hirt, hogy koszos Vörösmartynkat méltatlanul vádolták téltelenséggel. Ő a nagy Shakspeare drámai for-dításával foglalkozik, s Lear király fordításá már be van végezve.

— A pesti nemz. színház intendatúrája az irói tantéme helyett a szerzőktől művei-keket alku útján szándékozik megszerezni.

— Az öngyilkosai mánia ugy látszik a levegőben van, mert soha ennyi felakasztás, vízbeugrás stbaféléről nem olvasánk, mint ez évben. Közlebről városunkon is több ily sajnós esemény történt.

— A német kivándorlók számát a mult évben mintegy 169,000 főre lehet tenni.

— A külföldi árucikkvek vámailléteke f. évi april hóra 29 1/2 %-tel fizetendő.

— Irodalmunkat igen érzékeny csapás érte. Nagy Ignác, folyó hó 19-kén 47 éves ko-rában hosszas betegeskedés után jobb létre szenderült. Alig van irónk, kinek neve oly általánosan ismert lenne, mint a „Tisztújítás“ „Torzsképek“, „Magyar titkok“ sat. írójaé, s bizonynyal igen sokan fogják utánunk mon-dani: Nyugodjék békében!

— Párisban most igen gyakran történik, hogy főrangnak színésznőket vesznek nőül. Ez persze nem igen tetszik a magas állású hölgyeknek.

— Gr. Nádasdy Ferencz nem rég elhunyt. Végrendeletében 50,000 frtot hagyott, oly czélra, hogy a kamatból tíz jobb észtehetés-gű magyar tanulási segélypénzt nyerjen.

— A pesti fiókbanknál 1,500,000 frtot irtak alá az új államkölcsönre. Az aláírás csak a hó 17-kéig tartott.

— A bécsi hála-templomra eddigelő ösz-szesen 1,145,248 frt. folyt be.

— A m. keresk. ministerium meghatáráz, hogy részletkereskedő egyszerre két helyt nem folytathat kereskedést.

— A m. pénzügyministerium eltiltá a ka-szák kivitelét Moldva és Oláhországba.

— Az alsó austr. gazdasági egyesület kö-zelebről tanácskozása tárgyául veszi a com-massatio kérdését, a melylyel a belügymini-steriumban jelenleg komolyan foglalkoznak.

— Bécs egyik gyára nem foglalkozik e-gyébhel, mint a csizmak gutta-percha talpa-lásával. Az ily talpak czélszerűségét nagyon dicsérik; egyik előnyük, hogy a nedvességet nem bocsátják át, s a felcipőket nélkülözhe-tökké teszik.

TÁRCZA.

Nemzeti színház

Mart. 21. Lucia, kedves dalműve közönségnek, különösen egy pár ária — és felségs hatos daláért. Meglehetősen sikerült előadás. Sz. Nelli énekén és játékon — ambar minden erejét megfeszíteni látszott — bizonyos roszhangoltságot lehetett észre venni, mi testi gyöngékedés vagy lelki szórakozottság következtében. Folinus ma jól énekel; de az őrdjései percekben a még kételkedőket is meggyőzte, hogy hangja a felsőbb fokokon erőben és biztosságban naponta veszt. Stöger, Mezei, Szilágyi szintyre megfeleltek helyeiknek. Taps lön mindnyájok része, Sz. Nelli ki is hivatott. A páholyok tulajdonosi — e megbocsátani mint neheztelni késebb része a közönségnek — szép számban volt jelen, zártas és földszint meg lehetős, karzat gyéren.

Mart. 22. En voltam, vigj. 1. felv. Igen igen középserű darab: daczára az illetők igyekezetének kevés tetszést nyerhetett; egyszersmind Caspari büvész urnak utolsó előadása a színházban. Bámultunk rajta, egyetegyvet nevetünk, némelyek tapsoltak is. Bárcsak az illetőnek lehetne kedve bevételei felett örvendeni! Emberiségi szempontból valóban ohajtanók.

Mart. 23. A színész élete és halála. Szinjat. 3. felv. előjátékkal. Más időben és körülmények közt e darab bizonyosan nagy közönséget és nem mindennapi hatást fogott volna csinálni. Azonban most sem volt egészen hatás nélkül. Szathmariné assz. Armande és Rónay Moliere jellemeit oly meglepően állíták elő, hogy a közönség tetszése többszörös taps- és eljen-zésben tört ki. Említendő Rónainé assz. (Laurette) és Szilágyi (marquis) is, kik szabatos játékkal mintegy befolytak e darab sikerült előadására. Az est dicsősége azonban kérdésen kívül Rónayé, ki ma valóban mesterileg játszott. E tehetséges ifju színész egy kis tovább képzés után, akármelyik színpadán a két magyar hazának bizvást megállhat.

A három xxx-jegy alatt a mai színlapon olyan valakit gyanítunk, a ki színiügyünk leglelkesebb pártolójában a közérzelmeket botránosan megsérté. Csak helyeselnünk kell, hogy e névtelenségi burokból Rónayt látók kibontakozni. E discretiót a közönség az illetőtől továbbra is megvárja. 10.

Ma szombaton mart. 25-én boldogult Garay János hazai költőnk özvegye s árvái gyámoltására Szavallati, énekes és zenészetű Academia Programm:

Elő szakasz: 1 Nyitány „Zampa — 2. Aria cz. operából. Aubertől, előadva a zenekar által. —

„Maria di Rohan“ czimű daljátékából. Énekl Mezei — 3. Változatok. Zerr Anna számára írta Proch, énekl Sz. Nelli. — 4. Költemény Pelófitól. Szavalla Szathmariné. — 5. Népdal, énekl Folinus. — 6. Venczei Carneval. Zongorára szerz Schulhoff Gyula, előadja Gyulai Luiza k. a. — Második szakasz: — 7. Andante és Rondo, Malibrán Gavia számára írta Beriot, zenekar kísérettel énekl Erdélyi Mária. — 8. Fuvola verseny „Borgia Lucretia“ cz. operából. Briccialdától, előadja egy műkedvelő. — 9. Legszebb szemek Heinétől. Zenge Stiglellitől, fordítá és zongora kísérettel énekl Folinus. — 10. Magyarhölgy. Garaytól, szavalla Rónai. — 11. Románc. Donizettől, énekl Stöger. — 12. Császár „Kunok“ czimű operája 2-dik felvonásának ötös záréneke, előadják: Szerdahelyi Nelli, F. Josepha, Folinus, Kaczvinszki és Vasadi.

Vegyesek.

* Photographirozott holdképek. A britt tudományos társulat abban fáradoz, hogy a holdnak képet photographirozza. A nyeredő kép egy láb nagyságu almérővel bírna, s nyolcszor nagyítva, meg lehetne rajta látni az oly kis pontot is, a mely a holdon nem nagyobb egy paraszot laknál. A dolgot csak az a baj, hogy a hold egy percig sem áll mozdulatlan, s nincs egy Josue, a ki megállítsa, már pedig a kép a nélkül el nem készühet.

* A lég lakói. Tr. Schröder Mannheimban átszúrta a levegőt gyapoton, s ebből azon következtetésre jött, hogy a főt hús meg nem romlik, ha attól a levegőt úgy elzárják, hogy csak gyapotrétegen keresztül juthat hozzá; az édes folyadék sem jön hasonló körülmények közt forrásba. Mint-hogy pedig a gyapot nem változtatja meg a levegőt, csak megakadályozza, hogy a levegőben uszó állatok s növénymagvak az edénybe jussanak, hínünk kell, hogy a levegőben sok ily apró állatának s magnak kell lenni, noha nem látjuk.

* A chinai katonák fegyverzele egy utazó elbeszélése szerint épen nem borzasztó. Ijak és nyilveszők vannak, oldalukon egy hüvelyben két rozsvásu kard, vállukon egy rozsvásu kancsó hosszú puská, melynek töltő veszője egy hosszú vas sodrony. Egyenruhájok hátán e szó áll: bátorság.

* A léghajó mint kém. A francia forradalom előtt tervben volt a léghajót ellenséges hadsereg kikémlésére használni, sőt e terv elthe is lépett s Parisban rendes iskola volt, melyben fiatal katonákat tanítanak, miként kell a magasból távsövek segélyével az ellenséges tábor lerajzolni. 1794-ben mind a négy francia hadseregnél volt egy ilyen léghajó, melyet hosszú kötéllel és szeleppel kormá-

nyozának, s felszállása helyére visszahat. Belgiumban a fleuris csata megnyerését e léghajónak lehetne köszönni. 3000 láb magasra emelkedtek vele, s az austriai tábor fekvését oly jól kiveheték, hogy Jourdan tábornok maga bevallá, hogy csak ez által nyerte meg a csatát. — A régiek négy eleméből, a tűz, víz és föld már használatban van a harcok alkalmával, még csak a levegő hiányzik, de ha mindenik fél ily kemeket használ, eljön az idő, mikor az emberek a légben fogják egymást agyonönni.

Lárlárik.

* A mi fölösleges, azt nélkülözni lehet. „Hisz fogad sincs már“ — szolt egy uracs az utána futó koldushoz. „Ideje is volt, hogy kihulljanak, felett a koldus, mert már nem volt mit harapnom.“ E talpra esett válasz megnyitá az uracs erszénnyét a szerencsétlen számára.

* A késedelem. Egy orvost lóhalálába hitak egy beteghez, a ki igen csekély sebet kapott volt. Az orvos boszankodva, de fontos képpel nézte meg a sebet, s meghagyá az insznak, hogy a mily gyorsan csak futhat, hozza el az irt tapaszt a legközelebbi gyógyszerhárból. A beteg elsápadt s ijedve kérdé: „Istenem, édes orvos ur, nem remélem, hogy a seb oly veszélyes legyen.“ — „Perze hogy veszélyes, viszonzá az orvos, mert ha a fizkő nem jár gyorsan, felek hogy meggyógyul, mielőt a tapaszt rátennők.“

* Kellemes dolgok. Nagyon kellemes dolog, ha az ember nőket vezet a színházba, s a pénzárnál veszi észre, hogy tárczáját hon feledé. — Nagyon kellemes dolog, ha az ember reggel két órákor megy haza, s a kaput belőlől bezárva találja. — Nagyon kellemes dolog békés atomból felébredni, s hallani, hogy a szomszéd szobában tolvaj jár. — Nagyon kellemes dolog, ha ünneplés ebéd alkalmával az embert megköszöntik, s nem talál a feleletre szavakat. — Nagyon kellemes dolog, ha valaki azt hiszi, hogy uri külseje van, s hallja, hogy szabónak nezték.

* Gyermekei szeretet. „Apám, adj még egy darab kalácsot.“ „Még egy darabot? Vegre egészen kalácsos kellene lennem, hogy kielégtessek.“ „Az nagyon szeretném.“

* Kneller festész szerencsés volt egyszerre tíz fejedelem arcképet levehetni. Kérdezték tőle, miért fest csak arcképeket? „Azért, felelte, mert a historiai festők a halottakat elevenítik meg, s maguk csak haláluk után élnek. En előket festek, s ők segítnek élni.“

* Következőket egy nőten férfi sem fog bevallani: hogy kosarat kapta; hogy tánczolni igen vén; hogy azon hölgy szép, a ki vele tánczolni nem akart; hogy mellényét bővebbre kelle szabtatni.

PIACZI ÁRAK.		Buza.		Elegy buza		Rozs		Árpa		Zab		Törökbuza		Pityóka		Széna		Fa		Hus		Gyertya	
		Alsó austriai mérő.										máza		öl		font		font					
ezüstpénz.		ft.	kr.	ft.	kr.	ft.	kr.	ft.	kr.	ft.	kr.	ft.	kr.	ft.	kr.	ft.	kr.	ft.	kr.	ft.	kr.	ft.	kr.
Kolozsvár	mart. 23-kán	4	56	3	56	2	56	—	—	1	20	2	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Torda	„ 20-kán	4	48	—	—	2	24	—	—	1	4	2	32	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
B. Hunyad	„ „	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Dézs	„ 18-kán	5	—	4	5	3	28	—	—	1	20	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Enyed	„ „	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
K. Fejérvár	„ „	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Beszterce	febr. 28-kán	3	44	2	40	2	8	—	—	—	57	1	55	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sz. Udvarhely	„ „	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
N. Várad	„ „	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Agio. Bécs mart. 20-án: arany: 37 1/2; ezüst 32 1/2.

HIRDETÉSEK.

HIVATALOS.

(336)

(2-2)

2792.

M. D. C.

Árlejtési

hirdetmény.

Folyó évi april 4-kén délelőt 10 órákor a cs. kir. VIII. számú mérnöki kerület hivatali irodájában Kolozsvártt árcsökkenetés fog tartatni a kolozsvári kath. convictusépület fedelzetének helyreállítására nézt. A felkiáltási ár 2119 ft 51 1/2 kr. pp. Ebből esik: a kőmives munkákra 722 f. 2 1/4 kr. „ kőanyagokra 302 „ — „ az ács munkákra 731 „ 13 1/4 „ a fa anyagokra 354 „ 36 „

Az ezen munkát elvállalni akarók felszólítanak, hogy a fennkített napon és órában 5% bánatpénzzel vagy is 106 pfrtal, a mely a szerződés megkötése után 7% biztosítékra egészítendő ki, s a szükséges bélyegilletékekkel ellátva, a cs. kir. VIII. számú mérnöki kerület irodájában Kolozsvártt vagy személyesen jelenjenek meg, vagy írásbeli ajánlataikat az árcsökkenetési bizottmánynak bérmentesen küldjék be.

Az ajánlatba ki kell tenni az ajánlónak vezeték és keresztnevet, lakását és polgári állását, az illető vállalkozási árt meghatározni számmal és betűkkel, valamint nyilvánítni kell, hogy az ajánló az árlejtés minden feltételeit ismeri s magát azoknak föltétlenül aláveti.

A 15 kros bélyeggel ellátott ajánlati benyújtványokhoz vagy azon nyugtávtványt kell mellékelni, miszerint az illető bánatpénzt azon összegig, a melyre az ajánlat szól valamely cs. kir.

pénztárhoz befizette, vagy ez összeget készpénzben vagy állampapírokban hozzácsatolni, ez utolsókát a napi árfolyam szerinti értékbe számítva.

Az építési tervek s árlejtési föltételek addig is megtekinthetők a mérnöki hivatal irodájában a szokott hivatali órákban.

Kolozsvártt mart. 18-kán 1854. A cs. kir. katonai vidéki parancsnokságtól.

MAGÁN HIRDETÉSEK.

(334)

(3-3)

Közgyülési hirdetmény.

Tisztelettel közhírré tételük: miszerint az erdélyi kölcsönös jég- s tüzakármentő társulat, elnök gróf Mikó Imre ö nagyméltósága kolozsvári belső közepüzetai 494 számú háza terebében, f. év martius hó 26-kán dél-

után 4 órákor közgyülést tartand, mely közgyülésbeni megjelenésre az illető tagok és ügyvivők ezennel meghivatnak.

Kolozsvártt mart. 8-kán 1854. Az erdélyi kölcs. jég- s tüzakármentő társulat igazgatósága által.

(339)

A Dévai Casino vendéglője, mely áll: 3 szobából, teli és nyári konyhából és egy pinczéből — folyó év apr. 9-kén délutáni 3 órákor tartandó árverés utján sz. György naptól kezdve egy vagy több évre ke haszonbérbe adódik. — Bővebben értekezhetni addig is Dévánt helyt a casinó-előjárósággal 77 sz. alatti háznál.

(329)

A kolozsvári határon a város közéletében SZANTÓFÖLDEK és KASZÁLÓK egészen vagy részenként eladó, valamint egy nagy kert a Házsongárdban. Értekezhetni Binasini Domokos gyorsutazási irodájában.

A kereskedelmi és iparkamara befolyása mellett szerkeszti BERDE ÁRON, tanár. —

Nyomatott a rom. kath. lyc. könyvnyomóintézete betüvel.

Koloz

Vid...
Ermegvedre...
Félévre...
Ela...

E lap

april

Vidéken:
Helytt:
Előfizetés

kön...
post...
Az előfiz...
tend...
Hog...
ténhessék...
kérjük.
Egy...
jelen évn...
több nem

Drágul az...
— A gon...
zsák. Bor...
a földön.
v elezés...
Nemz. szin...

Haz...
deke piac...
fejezi ki...
gul az él...
s ezzel a...
lett, szon...
a termés...
külkülöz...
szerencs...
rencséhez...
met, más...
mukra.

Erd...
esetre vo...
hatás bef...
ok nem...
drágaság...
városok...
rangolják...
jut rész...
hatatlan...
rencse, h...
ához kép...
mény Er...
a tünémé...

A k...
téhoz ige...
beri testb...
sulya tart...
kedés elő...
erők köz...
reskedés...
ság. Egy...
nek, min...
évtized...
több csal...
évtized...
tehat val...
kozni, az...
jogunk ve...